

Amersfoort, 1 november 2018

Onderwerp: Consultatie Besluit Kansspelen op Afstand

Geachte,

Via deze weg reageert Verslavingskunde Nederland, expliciet mede namens GGZ Nederland en Trimbos Instituut als deelnemers binnen Verslavingskunde Nederland, op de consultatie van het Besluit Kansspelen op Afstand (hierna: Besluit) van Minister Dekker. In deze reactie beperken wij ons met name tot de maatregelen die zijn omschreven in het kader van het preventiebeleid gericht op kansspelverslaving.

Verslavingskunde Nederland, een netwerk van specialisten op het gebied van verslavingszorg en verslavingskunde, ziet het als haar taak en verantwoordelijkheid om een actieve rol te spelen bij het voorkomen van kansspelverslaving. Niet voor niets is preventie één van de belangrijkste thema's binnen Verslavingskunde Nederland en expliciet benoemd in haar missie: "Verslavingskunde Nederland heeft de ambitie om verslavingsproblematiek te voorkomen en meer mensen met verslavingsproblematiek sneller, efficiënter en effectiever te bereiken en te behandelen en daarmee de maatschappelijke gevolgen en schade van verslavingsproblematiek te verminderen. Zij wil hiermee bijdragen aan een gezonde en veilige samenleving."

De partijen aangesloten bij Verslavingskunde Nederland werken samen aan de verdere doorontwikkeling van kwalitatief hoogstaande en evidence based verslavingszorg. Zij doet dit onder meer door de drie kennisbronnen *professionele kennis*, *ervaringskennis* en *wetenschappelijke kennis* is al haar gelederen actief in te zetten bij het vormgeven van visie, standpunten, acties en producten.

Gedetailleerd en samenhangend pakket

Verslavingskunde Nederland is positief over het feit dat er in de nieuwe wetgeving rondom Kansspelen op Afstand (KOA) veel aandacht wordt besteed aan de preventie van kansspelverslaving. Verslavingskunde Nederland vindt het een positieve ontwikkeling dat kansspelaanbieders straks verplicht worden om actief beleid te voeren op dit onderwerp in de vorm van een zorgplicht. Het pakket aan maatregelen dat wordt beschreven in dit kader is, zoals de minister aangeeft, gebaseerd op o.a. best practices en wetenschappelijke inzichten. De inzet van CRUKS juichen wij toe, alsook de continue monitoring van individueel speelgedrag middels allerlei automatisch gegenereerde gegevens en de daarop volgende stapsgewijze interventies. De gepersonaliseerde feedback die gegeven kan worden middels identiteitscontrole bij toegang / aanvang van spelen is van groot belang, alsook het verplichte spelersprofiel en de scheiding van games en kansspelen. Kortom, het Besluit biedt een gedetailleerd, samenhangend en doordacht pakket van maatregelen en activiteiten voor zowel kansspelaanbieders als toezichthouders als (verslavings-)zorg, hetgeen Verslavingskunde Nederland toejuicht.

Dat gezegd hebbende, plaatst Verslavingskunde Nederland wel de nodige vraagtekens bij de praktische haalbaarheid van de in het Besluit omschreven verplichtingen voor de betrokken partijen. De maatregelen vragen veel op het gebied van ICT, toegangscontrole, kwalitatieve en kwantitatieve inzet van medewerkers, communicatie met externe stakeholders en wetenschappelijke expertise. Er wordt een groot beroep gedaan op de Kansspelautoriteit in de handhaving alsook in de uitvoering van de beschreven maatregelen (denk aan het beheer van het Register).

In ditzelfde licht vragen wij ons af hoe er controle uitgeoefend kan worden op de activiteiten op de digitale omgeving van de kansspelaanbieders.

Wij missen in het Besluit de uitwerking hiervan, die in onze optiek complex zal zijn omdat deze nauwkeurig vormgegeven moeten worden. Verslavingskunde Nederland denkt hierin vanuit het belang dat zij hieraan hecht wanneer gewenst graag mee.

Samenwerking kansspelaanbieders en verslavingszorg

In het Besluit wordt de samenwerking die kansspelaanbieders aan dienen aan te gaan met verslavingszorgaanbieders en ervaringsdeskundigen om nadere invulling te geven aan hun preventiebeleid nadrukkelijk omschreven. Dit vraagt om verdere uitwerking dan nu het geval is. We lezen te weinig terug hoe de verantwoordelijkheidsverdeling geregeld is tussen partijen. Tevens wijzen wij erop dat de in het Besluit geformuleerde maatregelen voor de zorg extra taken inhouden. In de praktijk merken zorgaanbieders op dit moment al dat zij benaderd worden door kansspelaanbieders met vragen op dit gebied. Ondanks het feit dat de verslavingszorg onderschrijft dat het invulling geven aan het preventiebeleid op het gebied van kansspelverslaving onder hun expertise valt, is het financieel en praktisch gezien niet zonder meer mogelijk om invulling te geven aan al deze verzoeken tot samenwerking. Aangezien het hier om nieuwe wettelijke taak gaat, verzoeken wij u om ons de daarvoor benodigde middelen ter beschikking te stellen.

Warme overdracht

Eén van de manieren waarop aan deze samenwerking invulling wordt gegeven is middels het verplicht aanstellen door kansspelaanbieders van een vertegenwoordiger in Nederland. Deze vertegenwoordiger dient aan veel eisen te voldoen en heeft een grote rol binnen de vergunning houdende kansspelaanbieder voor wat betreft de signalering van risicovol spelgedrag, de analyse van en het opstellen van risicoprofielen van de aangeboden kansspelen. Deze vertegenwoordiger fungeert daarnaast als aanspreekpunt voor (o.a.) de verslavingszorg. Verslavingskunde Nederland acht het van groot belang dat er middels deze vertegenwoordiger een verbinding kan worden gelegd tussen de kansspelsector en de verslavingszorgsector. De verhouding tussen deze vertegenwoordiger en de vertegenwoordiger van de verslavingszorg dient echter wel duidelijk gedefinieerd te worden: de vertegenwoordiger van de kansspelaanbieders dient niet alleen *beschikbaar* te zijn voor de verslavingszorg, maar dient ook zelf actief contact te zoeken met de verslavingszorg. Aan de kant van de verslavingszorg is het zaak dat verslavingszorgaanbieders eveneens een contactpunt of contactpersoon aanwijzen. Het contact dient dus nadrukkelijk twee richtingsverkeer te zijn, waarbij de verantwoordelijkheid voor het initiëren van het contact vanuit wettelijke kaders bij de kansspelaanbieder ligt.

In het kader van de verbinding met de verslavingszorg en de noodzakelijke “warme overdracht” willen wij hier nogmaals wijzen op het belang van de inrichting van een Preventieloket Kansspelen. Hiermee wordt bedoeld: Eén loket waar spelers via website, chat, e-mail of telefoon contact mee op kunnen nemen en waar de kansspelaanbieder naar door kan verwijzen als er een vermoeden bestaat van problematisch gokken. Eén loket van waaruit informatie, hulp, advies en kortdurende preventieve interventies worden aangeboden aan zowel spelers, naasten, zorgprofessionals als kansspelaanbieders (en de eerder genoemde vertegenwoordigers van de kansspelaanbieders).

Reeds in 2016 is hiervoor een uitgebreid Pakket van Eisen opgesteld (van Bakkum, F. & Goossens, F., 2016). Wij willen benadrukken dat het verder vormgeven van het traject om te komen tot inrichting van dit loket urgent is en moet starten voordat KOA in werking treedt. Het loket moet operationeel zijn als de online markt gereguleerd is.

Reclame maatregelen

Een belangrijk onderdeel van het Besluit is het beperken van reclame-uitingen van kansspelen. De effecten van deze regulerende maatregelen zijn echter niet duidelijk. Doelstelling van deze maatregelen is (o.a.) het toeleiden van de consument van illegale aanbieders naar legale aanbieders. Echter, onbekend is wat deze maatregelen doen met de toestroom van nieuwe spelers. Dit moet dus zeer nauwkeurig door een onafhankelijke partij gemonitord worden, met nadruk op monitor van volume, bereik en effect van online reclame en marketing. En indien nodig moeten de reclamebeperkende maatregelen worden aangescherpt.

Wetenschappelijke basis

In het Besluit wordt aangegeven dat er volgens wetenschappelijk onderbouwde methodieken gewerkt moet worden om de risicoprofielen te analyseren etc. Van belang is om aan te geven dat er in deze specifieke sector relatief weinig onafhankelijk wetenschappelijk onderzoek wordt uitgevoerd. Er zijn immers weinig onafhankelijke onderzoeksgelden beschikbaar. Dit noopt tot een zeer kritische blik op de gehanteerde methoden en hun wetenschappelijke basis.

Gezien het belang van onafhankelijkheid en het gebrek aan transparante routes om wetenschappelijk onafhankelijk onderzoek uit te voeren is het aan te bevelen om ook voor de invoering van KOA al middelen vrij te maken voor goed onderzoek naar deze uitdagingen zodat de ontwikkeling van expertise en experts niet bij aanvang van de nieuwe wet al achter loopt. Het faciliteren van een landelijke commissie van experts uit diverse wetenschappelijke disciplines rondom gezondheidsbevordering en preventieve interventies kan hierbij mogelijk helpen en het veld verder professionaliseren, bijvoorbeeld via kwaliteitseisen en gedragscodes.

In dit kader is het tevens van belang dat er duidelijkheid wordt gegeven vanuit toezichthoudende en toetsende organen zoals de KSA wat er precies onder goede verslavingspreventie wordt verstaan. Hiermee kan het gesprek tussen de (vertegenwoordiger van) de kansspelaanbieders en de verslavingszorg eenduidig verlopen over feitelijke invulling van de gestelde wettelijke kaders van goede, effectieve preventieve maatregelen. Oftewel een wetenschappelijk onderbouwde beschrijving van wat goede preventie is en een kader waarbinnen het beleid van de kansspelaanbieder dient te worden ingevuld is om die reden noodzakelijk.

Voor de zorgaanbieders wordt hiermee voorkomen dat er een onderhandelings situatie ontstaat tussen beide partijen over de precieze wijze waarop het preventiebeleid wordt ingevuld. Voor kansspelaanbieders biedt dit tevens helderheid omtrent welke aanbieders van verslavingszorg / verslavingspreventie zij samenwerking aan kunnen / moeten gaan om op voldoende wijze invulling te kunnen geven aan hun zorgplicht. Niet alle aanbieders van verslavingspreventie bieden immers de preventie op het niveau van de gouden standaard.

Een wetenschappelijk onderzoekslijn gericht op de uitgevoerde preventieve interventies is hierbij noodzakelijk.

Ervaringsdeskundigheid

Eenzelfde helderheid als voor effectief preventiebeleid dient te worden gecreëerd over de inzet van ervaringsdeskundigen: aan welke voorwaarden dienen ervaringsdeskundigen te voldoen zodat er sprake is van effectieve en kwalitatief hoogstaande inzet? Helderheid hierin is voor kansspelaanbieders noodzakelijk om te kunnen voldoen aan de eisen van samenwerking met ervaringsdeskundigen zoals de wet aangeeft. Er zijn namelijk veel partijen die zich presenteren als ervaringsdeskundigen, zonder dat zij in hun visie en aanbod zich baseren op wetenschappelijk onderbouwde interventies op dit gebied. Het is in onze optiek onwenselijk om het aan de kanspelsector te laten wie zij kiezen om invulling te geven aan deze eisen van

samenwerking

Om een effectief preventiebeleid neer te zetten dient immers het uitgangspunt te zijn dat er ingezet wordt op bewezen effectieve interventies.

De aansluiting vanuit het cliënt perspectief is binnen Verslavingskunde Nederland expliciet georganiseerd binnen alle gremia van de organisatie. Hierdoor kan Verslavingskunde Nederland middels de aangesloten ervaringsdeskundigen een bijdrage leveren op het thema kansspelsverslaving.

Heldere positionering

Bij dit alles dient aangegeven te worden dat de aanbieders van verslavingspreventie alsook ervaringsdeskundigen nadrukkelijk níet in de positie gemanoeuvreerd mogen worden van toetsing en accordering van het preventiebeleid van de kansspelaanbieders. Zij zijn in deze samenwerking expert en moeten, zonder onderhandeling en concessies, hun expertise over hoe effectieve verslavingspreventie eruit ziet kunnen leveren en kansspelaanbieders ondersteunen bij de implementatie hiervan. Zij gaan nadrukkelijk niet over de uiteindelijke invulling van het beleid zoals dat door de kansspelaanbieder wordt vormgegeven en zijn, in het verlengde daarvan, ook niet verantwoordelijk hiervoor. Wanneer een kansspelaanbieder om wat voor reden dan ook geen invulling geeft aan het preventiebeleid zoals dat is beschreven in de wetenschappelijke standaarden, dienen zowel verslavingszorg aanbieders als ervaringsdeskundigen, zich onderbouwd terug te kunnen trekken uit de samenwerking.

Tot slot

Verslavingskunde Nederland biedt vanuit haar expertise graag aan om invulling te geven aan de invulling van goede verslavingspreventie op het gebied van kansspelen. Zoals aangegeven zijn wij in principe positief over de gepresenteerde maatregelen in het besluit maar zien wij wel noodzaak tot verder uitwerking van de praktische uitvoering hiervan. Duidelijkheid en concreetheid van de invulling van de beoogde samenwerking, de inzet van de expertise van de verslavingszorg en wetenschappelijke methodes en de toetsing c.q. handhaving van de maatregelen hebben nu nog te veel het risico in zich om vooral op papier te blijven bestaan. Verslavingskunde Nederland draagt graag bij aan de uitwerking van de in deze brief beschreven punten.

Met vriendelijke groet,

Walther Tibosch
Voorzitter